

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Факультет природничо-географічної освіти та екології
Кафедра географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ

ПП.2.11

Галузь знань 01 Освіта

Спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія та іноземна мова)
Середня освіта (Географія), туристсько-краєзнавча робота

Статус Нормативна дисципліна

Форма навчання Денна, заочна

Семестровий контроль Екзамен

Курс 3
Семестр 5–6
ECTS 9
Годин 270

РОЗПОДІЛ ГОДИН:

Аудиторні години				Самостійна робота		Тижневе навантаження	
Лекції		Лабораторні /практичні				аудиторне	самостійна робота
денна форма	заочна форма	денна форма	заочна форма	денна форма	заочна форма		
79	30	48	6	143	234	4	5

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА:

	Лекції	Практичні/лабораторні
ПІБ	Міхелі Сергій Володимирович	Міхелі Сергій Володимирович
Посада	Професор кафедри географії	Професор кафедри географії
Вчене звання	Доцент	Доцент
Науковий ступінь	Доктор географічних наук	Доктор географічних наук
Профіль викладача	https://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Mixeli_C.B..pdf	https://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Mixeli_C.B..pdf
e-mail	miheli1950@ukr.net	miheli1950@ukr.net

МЕТА КУРСУ:

Засвоєння знань про загальні закономірності і регіональні особливості просторової диференціації природних умов і природних ресурсів материків і океанів.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ:

Результати навчання	Компетентності
Студент має знати: основні історичні етапи дослідження та освоєння океанів і материків; загальні особливості природи океанів і материків; типовий план характеристики океану; закономірності зміни солоності і температури вод, розташування океанічних течій; головні закономірності поширення життя в океанах; типовий план характеристики фізико-географічного положення материка та океану; зв'язок орографії з тектонічною будовою материка; основні кліматотвірні чинники, особливості розподілу тепла і кількості атмосферних опадів по території материків і акваторії океанів; поділ материків і океанів на кліматичні пояси та області і характерні для них типи клімату; особливості поширення, живлення, водного	Спеціально-професійні і загальнопедагогічні компетентності. Студент демонструє здатність: характеризувати основні етапи дослідження та освоєння океанів і материків, показувати на картах маршрути подорожей великих мандрівників; пояснювати загальні особливості природи океанів і материків, навчити користуватися тематичними картами для з'ясування природних закономірностей; наводити типовий план характеристики океану, надавати комплексну фізико-географічну характеристику океану за типовим планом; розкривати закономірності зміни солоності і температури вод, розташування океанічних течій; порівнювати властивості водних мас різних частин океанів, показувати на карті морські течії, пояснювати

режиму, господарського використання та екологічного стану річок; особливості поширення, походження, водного режиму, господарського використання та екологічного стану озер; особливості поширення та основні риси географічних поясів і природних зон світу; характерні риси одиниць регіонального фізико-географічного поділу материків.

Студент має вміти: показувати на картах маршрути подорожей великих мандрівників; виявляти взаємозв'язки між компонентами неживої і живої природи, користуватися тематичними картами для з'ясування природних закономірностей, показувати на карті об'єкти географічної номенклатури; давати комплексну фізико-географічну характеристику океану за типовим планом; порівнювати властивості водних мас різних частин океанів, показувати на карті морські течії, пояснювати загальну циркуляцію поверхневих вод Світового океану; висвітлювати взаємозв'язок між властивостями вод і поширенням життя в океанах; визначити географічні наслідки особливостей фізико-географічного положення материка або океану; виявляти залежність орографічних одиниць від тектонічної будови материка; пояснювати вплив основних кліматотвірних чинників на формування клімату материка або океану; показувати на карті простягання кліматичних поясів, їх поділ на кліматичні області, визначати типи клімату за кліматодіаграмами; давати комплексну характеристику річок за типовим планом; давати комплексну характеристику озер за типовим планом; давати комплексну характеристику географічних поясів і природних зон за типовим планом; давати комплексну регіональних одиниць материка за типовим планом.

загальну циркуляцію поверхневих вод Світового океану; називати головні закономірності поширення життя в океанах, розкривати взаємозв'язок між властивостями вод і поширенням життя в океанах; наводить типовий план характеристики фізико-географічного положення материка або океану, визначати географічні наслідки особливостей фізико-географічного положення материка або океану; пояснювати зв'язок орографії з тектонічною будовою материка, розкривати залежність орографічних одиниць від тектонічної будови материка; називати основні кліматотвірні чинники, розкривати особливості розподілу тепла і атмосферних опадів по території материків і акваторії океанів, пояснювати вплив кліматотвірних чинників на формування клімату материків; наводити поділ материків і океанів на кліматичні пояси та області і характерні для них типи клімату, показувати на карті простягання кліматичних поясів, визначати типи клімату за кліматодіаграмами; характеризувати особливості поширення, живлення, водного режиму, господарського використання та екологічного стану річок та озер, надавати комплексну характеристику річок та озер за типовим планом; розкривати особливості поширення та основні риси географічних поясів і природних зон світу, надавати комплексну характеристику географічних поясів і природних зон за типовим планом; називати характерні риси одиниць регіонального фізико-географічного поділу материків, надавати комплексну регіональних одиниць материка за типовим планом.

ПЕРЕДУМОВИ ДО ВИВЧЕННЯ:

Базові знання з навчальних дисциплін «Загальне землезнавство», «Картографія з основами топографії», «Геологія», «Метеорологія і кліматологія», «Геоморфологія», «Гідрологія», «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства», «Географія рослин», що вивчаються на попередніх курсах.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

Лекційні, лабораторні і практичні заняття із застосуванням мультимедійної презентації.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА ПОБУДОВА КУРСУ:

Теми лекцій	Теми лабораторних /практичних	Самостійна робота	Контроль знань
Змістовий модуль І			
Тема 1. Фізико-географічне положення, тектонічна структура і рельєф Європи	Тема 1. Тектонічна структура і рельєф Європи	Тема 1. Тектонічна структура і рельєф Європи	Поточний контроль: усне або письмове опитування на лабораторних, практичних та лекційних заняттях; оцінювання результатів виконання лабораторних робіт; комп'ютерне тестування тощо. Модульний контроль: модульна контрольна робота.
		Тема 2. Номенклатура берегової лінії Європи	
		Тема 3. Номенклатура орографії Європи	
Тема 2. Клімат Європи	Тема 2. Клімат Європи	Тема 4. Клімат Європи	
Тема 3. Внутрішні води Європи	Тема 3. Внутрішні води Європи	Тема 5. Внутрішні води Європи	
		Тема 6. Номенклатура внутрішніх вод Європи	
Тема 4. Географічні пояси і природні зони Європи	Тема 4. Географічні пояси і природні зони Європи	Тема 7. Географічні пояси і природні зони Європи	
Тема 5. Регіональний фізико-географічний поділ Європи	Тема 5. Регіональний фізико-географічний поділ Європи	Тема 8. Регіональний фізико-географічний поділ Європи	
Тема 6. Фізико-географічне положення, тектонічна структура і рельєф Азії	Тема 6. Тектонічна структура і рельєф Азії	Тема 9. Тектонічна структура і рельєф Азії	
		Тема 10. Номенклатура берегової лінії Азії	
		Тема 11. Номенклатура орографії Азії	
Тема 7. Клімат Азії	Тема 7. Клімат Азії	Тема 12. Клімат Азії	
Тема 8. Внутрішні води Азії	Тема 8. Внутрішні води Азії	Тема 13. Внутрішні води Азії	
		Тема 14. Номенклатура внутрішніх вод Азії	
Тема 9. Географічні пояси і природні зони Азії	Тема 9. Географічні пояси і природні зони Азії	Тема 15. Географічні пояси і природні зони Азії	
Тема 10. Регіональний фізико-географічний поділ Азії	Тема 10. Регіональний фізико-географічний поділ Азії	Тема 16. Регіональний фізико-географічний поділ Азії	
Змістовий модуль ІІ			
Тема 11. Фізико-географічне положення, тектонічна структура і	Тема 11. Тектонічна структура і рельєф Північної Америки	Тема 17. Тектонічна структура і рельєф Північної Америки	Поточний контроль: усне або письмове опитування

рельєф Північної Америки		Тема 18. Номенклатура берегової лінії Північної Америки	на лабораторних, практичних та лекційних заняттях; оцінювання результатів виконання лабораторних робіт; комп'ютерне тестування тощо. Модульний контроль: модульна контрольна робота.
		Тема 19. Номенклатура орографії Північної Америки	
Тема 12. Клімат Північної Америки	Тема 12. Клімат Північної Америки	Тема 20. Клімат Північної Америки	
Тема 13. Внутрішні води Північної Америки	Тема 13. Внутрішні води Північної Америки	Тема 21. Внутрішні води Північної Америки	
		Тема 22. Номенклатура внутрішніх вод Північної Америки	
Тема 14. Географічні пояси і природні зони Північної Америки	Тема 14. Географічні пояси і природні зони Північної Америки	Тема 23. Географічні пояси і природні зони Північної Америки	
Тема 15. Регіональний фізико-географічний поділ Північної Америки	Тема 15. Регіональний фізико-географічний поділ Північної Америки	Тема 24. Регіональний фізико-географічний поділ Північної Америки	
Тема 16. Фізико-географічне положення, тектонічна структура і рельєф Південної Америки	Тема 16. Фізико-географічне положення, тектонічна структура і рельєф Південної Америки	Тема 25. Тектонічна структура і рельєф Південної Америки	
		Тема 26. Номенклатура берегової лінії Південної Америки	
		Тема 27. Номенклатура орографії Південної Америки	
Тема 17. Клімат Південної Америки	Тема 17. Клімат Південної Америки	Тема 28. Клімат Південної Америки	
Тема 18. Внутрішні води Південної Америки	Тема 18. Внутрішні води Південної Америки	Тема 29. Внутрішні води Південної Америки	
		Тема 30. Номенклатура внутрішніх вод Південної Америки	
Тема 19. Географічні пояси і природні зони Південної Америки	Тема 19. Географічні пояси і природні зони Південної Америки	Тема 31. Географічні пояси і природні зони Південної Америки	
Тема 20. Регіональний фізико-географічний поділ Південної Америки	Тема 20. Регіональний фізико-географічний поділ Південної Америки	Тема 32. Регіональний фізико-географічний поділ Південної Америки	
Змістовий модуль III			
Тема 21. Фізико-географічне положення, тектонічна структура і рельєф Африки	Тема 21. Тектонічна структура і рельєф Африки	Тема 33. Тектонічна структура і рельєф Африки	Поточний контроль: усне або письмове опитування на лабораторних,
		Тема 34. Номенклатура берегової лінії Африки	

		лінії Африки	практичних та лекційних заняттях; оцінювання результатів виконання лабораторних робіт; комп'ютерне тестування тощо. Модульний контроль: модульна контрольна робота.
		Тема 35. Номенклатура орографії Африки	
Тема 22. Клімат Африки	Тема 22. Клімат Африки	Тема 36. Клімат Африки	
Тема 23. Внутрішні води Африки	Тема 23. Внутрішні води Африки	Тема 37. Внутрішні води Африки	
		Тема 38. Номенклатура внутрішніх вод Африки	
Тема 24. Географічні пояси і природні зони Африки	Тема 24. Географічні пояси і природні зони Африки	Тема 39. Географічні пояси і природні зони Африки	
Тема 25. Регіональний фізико-географічний поділ Африки	Тема 25. Регіональний фізико-географічний поділ Африки	Тема 40. Регіональний фізико-географічний поділ Африки	
Тема 26. Фізико-географічне положення, тектонічна структура і рельєф Австралії	Тема 26. Тектонічна структура і рельєф Австралії	Тема 41. Тектонічна структура і рельєф Австралії	
		Тема 42. Номенклатура берегової лінії Австралії	
		Тема 43. Номенклатура орографії Австралії	
Тема 27. Клімат Австралії	Тема 27. Клімат Австралії	Тема 44. Клімат Австралії	
Тема 28. Внутрішні води Австралії	Тема 28. Внутрішні води Австралії	Тема 45. Внутрішні води Австралії	
		Тема 46. Номенклатура внутрішніх вод Австралії	
Тема 29. Географічні пояси і природні зони Австралії	Тема 29. Географічні пояси і природні зони Австралії	Тема 47. Географічні пояси і природні зони Австралії	
Тема 30. Регіональний фізико-географічний поділ Австралії	Тема 30. Регіональний фізико-географічний поділ Австралії	Тема 48. Регіональний фізико-географічний поділ Австралії	
Змістовий модуль IV			
Тема 31. Антарктида: загальний огляд	Тема 31. Антарктида: загальний огляд	Тема 49. Антарктида: загальний огляд	Поточний контроль: усне або письмове опитування; комп'ютерне тестування тощо. Модульна контрольна робота.
		Тема 50. Географічна номенклатура Антарктиди	
Тема 32. Світовий океан: загальний огляд і регіональний поділ	Тема 32. Світовий океан: загальний огляд і регіональний поділ	Тема 51. Світовий океан: загальний огляд і регіональний поділ	
		Тема 52. Географічна номенклатура Світового океану	
Тема 33. Океанія: загальний огляд і регіональний поділ	Тема 33. Океанія: загальний огляд і регіональний поділ	Тема 53. Океанія: загальний огляд і регіональний поділ	

ОЦІНЮВАННЯ:

При підсумковому семестровому контролі у формі *екзамену*, підсумкова оцінка за опанування курсу визначається як сума результатів поточного та підсумкового оцінювання (екзамену). Максимальний загальний бал оцінювання складає 100 балів. Зокрема, за виконання завдань поточного контролю студент може набрати 0–60 балів, за виконання завдань підсумкового контролю (екзамену) – 0–40 балів. Результати поточної успішності враховуються, якщо студент набрав 35 і більше балів, в іншому разі, він не допускається до складання екзамену і має пройти повторне вивчення курсу.

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ:

Основна:	- Власова Т.В. Физическая география материков (с прилегающими частями океанов): В 2 частях. Москва : Просвещение, 1986. Ч. 1. 416 с. Ч. 2. 269 с. - Міхелі С.В. Фізична географія Євразії: Навч. посіб. Київ : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2019. 286 с. - Міхелі С.В. Фізична географія Північної Америки: Навч. посіб. Київ : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2019. 286 с. - Половина І.П. Фізична географія Європи: Навч. посіб. Київ : АртЕк, 1998. 272 с. - Физическая география материков и океанов: Учеб. для геогр. спец. ун-тов / под общей ред. А.М.Рябчикова. Москва : Высш. шк., 1988. 592 с.	Допоміжна:	- Атлас світу. Київ : НВП «Картографія», 1999. 215 с. - Барановська О.В. Фізична географія материків і океанів. Частина І. Світовий океан, Африка, Австралія, Океанія, Південна Америка: Навч. посібник. Ніжин : Вид-во НДПУ ім. М.Гоголя, 2013. 306 с. - Барановська О.В. Фізична географія материків і океанів. Частина II. Північна Америка та Євразія: Навч. посібник. Ніжин : Вид-во НДПУ ім. М.Гоголя, 2018. 378 с. - Браун Лесли. Африка (из серии «Континенты, на которых мы живем»). Москва: Прогресс, 1976. 289 с. - Волошин І.І., Чирка В.Г. Географія Світового океану. Київ: Перун, 1996. 224 с. - Гаврилюк В.С. Північна Америка. Фізико-географічна характеристика. Київ, 1971. 144 с. - Гаврилюк В.С. Фізична географія Південної Америки: Навч. посібник. Київ: Вища шк., 1993. 135 с. - Географический энциклопедический словарь. Понятия и термины. Москва : Сов. энциклопедия, 1988. 432 с. - Географический энциклопедический словарь. Географические названия. Москва: Сов. энциклопедия, 1989. 592 с. - Говоров К.А. Океания. Москва : Мысль, 1971. 197 с. - Дорст Ж. Южная и Центральная Америка. Москва : Прогресс, 1977. 313 с. - Карри-Линдал Кай. Европа (из серии «Континенты, на которых мы живем»). Москва : Прогресс, 1981. 331 с. - Кист А. Австралия и острова Тихого океана. Москва: Прогресс, 1980. 300 с. - Лукашова Е.Н. Южная Америка. Москва : Учпедгиз, 1958. 456 с. - Магидович И.П. Очерки по истории географических открытий. М., 1967. 714 с. - Пфеффер Пьер. Азия (из серии «Континенты, на которых мы живем»). Москва : Прогресс, 1982. 317 с. - Сандерсон И. Северная Америка. Москва : Прогресс, 1979. 304 с. - Щербань М.І. Клімат земної кулі: Посіб. для вчителів. Київ : Рад. школа, 1986. 166 с.
-----------------	--	-------------------	---

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені за об'єктивних причин (наприклад, хвороба, відрядження, міжнародне стажування тощо) заняття підлягають обов'язковому відпрацюванню згідно графіку консультацій викладача. Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Перескладання незадовільних оцінок заліку або екзамену здійснюється відповідно до Порядку ліквідації академічної заборгованості у НПУ імені М.П.Драгоманова. Запізнення на заняття не допускаються. Використання мобільних пристроїв допускається лише з дозволу викладача для вирішення навчальних завдань під час виконання лабораторних і практичних робіт. При виконанні письмових робіт студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених програмою навчального курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів). Навчання ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу. Порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування (в т. ч. із використанням мобільних девайсів), обман. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії.